

6 Underhåll

6.1 Allmänt

Brandlarmanläggningens effektivitet skall alltid upprätthållas.

För att säkerställa avsedd funktion är underhålls- och reparationsarbeten nödvändiga.

Ett riktigt utförande av dessa arbeten regleras mellan anläggningsinnehavaren och anläggarfirman (t.ex. genom ett underhållsavtal).

Den som utför underhållsarbete skall ha tillgång till det senaste besiktningsintyget för att kunna åtgärda eventuella anmärkningar.

Vid urkoppling eller avbrott i anläggningen under pågående underhållsarbete måste erforderliga åtgärder för upprätthållande av säkerheten vidtas.

Underhållsarbetet skall genomföras så att anläggningen eller delar av den är bortkopplade eller ur funktion så kort tid som möjligt. I de lokaler som berörs härav kan behov av personell övervakning finnas.

6.2 Behörighet

Underhållsarbeten får endast utföras av anläggarfirma som uppfyller kraven enligt SBF 1008 för att arbeta med aktuellt materiel eller av annan servicefirma som godtagits av anläggarfirman eller kravställare.

Dock får enkla underhållsarbeten utföras av anläggningsinnehavaren via anläggningsskötaren.

6.3 Omfattning och intervall för underhåll

Omfattningen av underhållsarbeten samt tidsintervall för dessa arbeten beror på typ av brandlarmsystem och driftförhållanden.

I regel skall underhållsarbete göras minst en gång per år.

Anläggningen eller delar av anläggningen som bortkopplats under underhållsarbetet skall provas efter arbetets slutförande.

6.4 Enkla underhålls- och reparationsarbeten

Sådana arbeten som kan utföras av anläggningsskötaren är t ex :

- diverse funktionskontroller enligt skötselinstruktion
- utbyte av defekta säkringar och kontrollampor
- underhåll av ackumulatorbatteri (rengöring av kontaktytor, påfyllning av destillerat vatten etc)

6.5 Större underhålls- och reparationsarbeten

Sådana arbeten skall periodiskt utföras av anläggarfirma eller av annan kompetent firma som godtagits av anläggarfirman eller kravställare.

6.6 Reservdelar

I skötselinstruktionen skall finnas uppgift om beteckningar för säkringar reservglas och återställningsverktyg för larmknappar och lampor. Sådana skall i lämpligt antal finnas i lager vid anläggningen.

7 Skötsel

7.1 Allmänt

Anläggningsinnehavaren skall tillse att den automatiska brandlarm-anläggningen regelbundet kontrolleras och skötes. Kontroll och skötsel skall utföras av en namngiven, särskild utsedd person (anläggningsskötare). Anläggningsskötaren bör normalt finnas på det objekt där brandlarmanläggningen är installerad.

Anläggningsskötaren, för vilken det skall finnas en minst lika kompetent namngiven ersättare, skall ha ingående kännedom om:

- Den automatiska brandlarmanläggningens funktion och handhavande,
- Anläggningens omfattning,
- De övervakade lokalerna och deras användning,
- Anläggningsskötarens säkerhetsföreskrifter avseende brand.

Anläggningsskötaren skall vid besiktningar, kontroll och underhåll av anläggningen ha tillträde till samtliga lokaler och utrymmen.

Dessutom skall anläggningsskötaren vara orienterad om vilka åtgärder - hos kommunala räddningstjänsten m.m. - som ett brandlarm utlöser, om brandredskapens placering och användning samt om de för anläggningen gällande regler som utfärdats av räddningstjänsten respektive försäkringsbolaget.

7.2 Säkerhetsföreskrifter

Det rekommenderas att anläggningsskötarens säkerhetsföreskrifter innehåller ett avsnitt om vilka åtgärder som skall vidtas av den personal som har ansvaret för den automatiska brandlarmanläggningen i händelse av brandlarm respektive felsignal. Dessutom bör instruktioner finnas för övrig personal inom anläggningen.

Då larmorganisation finns enligt 1.5 måste den personal som ingår i intern insatsgrupp ha specialutbildning för uppgiften.

I de fall larmlagring enligt 3.7.2 används skall all personal som ingår i larmorganisationen upprätthålla kunskap om larmlagringsfunktionen och om vilka åtgärder som skall vidtagas vid larm.

7.3 Kontrolljournal

Kontrolljournal skall förvaras i eller invid centralutrustning. Noteringar införes av anläggnings-skötaren, anläggarfirman respektive servicefirma, besiktningsmannen och räddningstjänsten. I kontrolljournalen skall följande noteras:

- datum, tid och vem som utfört noteringen;
- utförda kontroller och provningar;
- utlösta brandlarm med uppgift om sektion, detektor, orsak och åtgärd;
- utlösta felsignaler med uppgift om feltyp, orsak och åtgärd;
- driftstörning med uppgift om arten;
- bortkoppling enligt 7.5.4;
- besiktningar;
- justering respektive byte av detektor;
- andra justeringar eller ändringar av anläggningen;
- kontroll respektive byte av ackumulatorbatteri.

7.4 Kontroller och skötsel som anläggningsinnehavaren skall svara för

Den regelbundna kontrollen skall omfatta alla delar i anläggningen som är av väsentlig betydelse för anläggningens effektivitet. Anläggarfirmans skötsel- och underhållsinstruktioner ska följas.

Följande minimikrav gäller beträffande omfattning och tidsintervall för kontroll och provning av anläggningen:

7.4.1 Månadsprov

Minst en gång per månad ska följande kontroller och provningar utföras:

- Prov av centralutrustningens indikeringar och funktioner enligt skötselinstruktionen.
- Kontroll av batterier och strömförsörjning.

Månadsprov ska noteras i kontrolljournal. Avvikelse från normalläget undersöks och åtgärdas snarast.

7.4.2 **Kvartalsprov**

Minst en gång per kvartal ska följande kontroller och provningar utföras i samband med det ordinarie månadsprovet:

- Larmprov av detektorer. En detektor per sektion i minst 10% av antalet sektioner provas varje kvartal. På ett år ska samtliga sektioner vara provade.
- Funktionsprov av inkopplade larmdon, dörrhållarmagneter och övriga styrningar inom de sektioner som larmprovas (enligt ovan).
- Funktionsprov av förbindelsen med larmcentralen.

Kvartalsprov ska noteras i kontrolljournal med angivande av vilka sektioner som larmprovats. Avvikelser från normalläget undersöks och åtgärdas snarast.

7.4.3 **Släckanläggning**

Finns släckanläggning som styrs av brandlarmanläggningen ska de särskilda säkerhetsföreskrifterna för aktuell släckanläggning beaktas så att onödiga utlösningar av systemet inte sker.

7.5 Övriga skötselansvisningar

Anläggningsinnehavaren skall vidare svara för följande.

- 7.5.1** Uppbyggnad, upphängning eller uppstapling av föremål kan påverka detektorernas funktion. Därför skall ett fritt utrymme av minst 0,25 m under ett plan genom detektorerna upprätthållas genom hela lokalen.
- Tillfälliga skydd t ex under målnings- och reparationsarbeten skall avlägnas omedelbart efter arbetets slut.
- 7.5.2** De vanligtvis små utrymmen som undantagits från installation av detektorer bl a av det skälet att brandbelastningen är låg skall hållas rena och fria från brännbara föremål.
- 7.5.3** Vid förändring av lokaler, exempelvis förändring av rumsytor, installation av undertak eller förändring av verksamhet skall anläggningen anpassas respektive utökas enligt gällande regler.
- Nytt anläggarintyg och ny leveransbesiktning kan erfordras (se avsnitt 5).
- 7.5.4** Vid skada eller fel på anläggningen eller del av denna som sätter den ur funktion skall åtgärder snarast vidtas för att sätta den i drift.
- Om brandlarmanläggning eller del därav kopplas bort skall åtgärden godkännas av ansvarig person hos anläggningsinnehavaren. Den bortkopplade delen skall till omfattningen begränsas så mycket som möjligt och bortkopplingstiden hållas så kort som möjligt.
- Anmärkning:** Eventuell kravställare kan kräva särskild rapportering av bortkoppling eller fel.
- 7.5.5** Vid bortkoppling eller fel - även under kortare tid - skall skärpt brandberedskap hållas. Detta innebär bl a:
- att kontroll skall verkställas - om möjligt före bortkopplingen - att övriga föreskrivna brandsläckningsanordningar finns och är i driftdugligt skick,
 - att släckutrustning placeras ut där brandfarligt arbete avses pågå,
 - att för brandskyddet och bevakning ansvarigt arbetsbefäl inom de lokaler som berörs av bortkopplingen underrättas därom,
 - att rökning förbjuds där det annars är tillåtet.
- 7.5.6** Om detektor för provning eller av annan anledning måste nedtagas skall annan fullgod detektor utan dröjsmål insättas i dennas ställe.
- 7.5.7** Detektorer, ledningar eller andra komponenter tillhörande brandlarmanläggningen får inte belastas t ex genom upphängning av främmande föremål.
- Framför centralutrustning, strömförsörjningsutrustning, larmknappar m.m. får inte placeras föremål som hindrar tillgängligheten. Anvisningar och meddelanden utöver vad som anges i reglerna får inte anslås på centralutrustning.

- 7.5.8** Anläggningsskötaren skall svara för att orienteringsritningarna alltid finns vid centralutrustningen. Ändringar i de övervakade lokalerna eller av brandlarm-anläggningen skall utan dröjsmål införas på orienteringsritningarna.
- 7.5.9** Åtgärder vid larm eller fel
- Anläggarfirmans instruktioner som skall finnas anslagna invid eller på centralutrustningen, skall följas.
 - När larmet vidarebefordrats till räddningstjänsten så får återställning av utlöst brandlarm endast ske av räddningstjänsten eller av person godkänd av räddningstjänsten.
 - Anläggningen återställs i driftsdugligt skick snarast möjligt (jfr 7.5.4).
 - Anledning till larm eller felsignal skall klarläggas och orsakerna undanröjas innan anläggningen anses vara återställd i driftsdugligt skick.